

Aan

De staatssecretaris van Financiën
De heer T. van Oostenbruggen

CC

De leden van de Tweede Kamer Vaste Commissie Financiën

Van

De Vereniging Fondsen in Nederland – FIN

Betreft

Het rapport over familiestichtingen d.d. 28 januari 2025

Den Haag 25 februari 2025

Geachte heer van Oostenbruggen,

Uw ministerie heeft een analyse gemaakt van familiestichtingen in Nederland. Hieruit blijkt dat er 1.210 familiestichtingen zijn met een ANBI-status. Nederlandse families hebben meer dan € 4 miljard beschikbaar gesteld aan deze ‘algemeen nut beogende instellingen’. Met die vrijwillige schenking van families versterken de ANBI-stichtingen onze samenleving op diverse terreinen, zoals armoedebestrijding, natuurbehoud, wetenschap, cultuur, internationale samenwerking, participatie, toeleiding naar de arbeidsmarkt en het tegengaan van eenzaamheid.

Het is bewonderenswaardig dat er in Nederland zoveel families zijn die een deel van hun eigen vermogen vrijwillig inzetten voor het algemeen belang. De analyse van het ministerie bevestigt ook dat daar waar familiestichtingen een bijdrage leveren aan de maatschappij er een breed draagvlak is voor de huidige fiscale regelingen van ANBI's.

Tientallen familiestichtingen met de ANBI-status zijn lid van de FIN, de branchevereniging voor filantropische fondsen¹. De leden van de FIN hebben met elkaar afgesproken zich te houden aan de FIN Code Goed Bestuur. In deze code worden principes als zorgvuldig bestuur, transparantie, en goed toezicht verder uitgediept.

Uw ministerie geeft de Tweede Kamer een onterecht negatief beeld van familiestichtingen met de ANBI-status door theoretisch oneigenlijk gebruik te noemen zonder cijfermatige onderbouwing. Daarnaast kan misbruik eenvoudig worden voorkomen door goed toezicht van de eigen Belastingdienst die de ANBI-status toekent.

¹ FIN (Vereniging van Fondsen in Nederland) behartigt de belangen van fondsen en foundations, is hét platform voor onderlinge kennisuitwisseling en stimuleert kwaliteit en effectiviteit in de sector, zie ook: www.fondsenin nederland.nl.

Wij vragen u om dit ongefundeerde negatieve beeld te corrigeren en deze stichtingen te koesteren die zorgen dat er musea, theaters, buurthuizen en natuurgebieden zijn, die baanbrekend wetenschappelijk onderzoek mogelijk maken en zorgen dat er wordt omgekeken naar jongeren, ouderen en kwetsbaren in binnen- en buitenland.

Daarnaast vragen wij u om te investeren in het toezicht door de Belastingdienst om mogelijk misbruik te voorkomen.

De FIN plaatst de volgende kanttekeningen bij het rapport en vraagt u het rapport op deze punten aan te passen:

- In paragraaf 3 van het rapport worden er constructies en structuren genoemd die mogelijk oneigenlijk kunnen worden ingezet. De oneigenlijke inzet is wat betreft de Belastingdienst onwenselijk en de FIN sluit zich daar geheel bij aan. Deze onwenselijke inzet van de structuren genoemd in 3.1 en 3.3 kan eenvoudig door toezicht van de Belastingdienst worden voorkomen. In het voorbeeld 3.1 is het de Belastingdienst zelf die de ANBI-status heeft verleend met bijbehorende voorwaarden, zoals openstelling voor het publiek van een landgoed. Als aan de voorwaarden wordt voldaan, is er geen probleem. De FIN roept de Belastingdienst op om te investeren in de eigen organisatie zodat er effectief toezicht kan worden gehouden.
- In het rapport wordt er geen rekening gehouden met de recent ingevoerde beperkingen voor schenkingen. Doordat de regeling 'schenken vanuit de vennootschap' per 1 januari 2025 is geschrapt, is het overdragen van een bedrijf aan een ANBI in het kader van steward ownership dusdanig onaantrekkelijk gemaakt, dat het voorbeeld genoemd in paragraaf 3.2 theoretisch is geworden. Dit blijkt ook uit het interview dat topman Van der Veldt van AFAS dit weekend gaf in NRC.² De FIN roept de staatsecretaris op om een alternatieve regeling in te stellen zodat steward ownership in de toekomst nog mogelijk blijft.
- In het rapport wordt niet genoemd of de theoretische voorbeelden van ongewenste structuren bij ANBI-stichtingen daadwerkelijk voorkomen en zo ja, hoe vaak. Uit het rapport blijkt echter dat men die aantallen wel heeft. Zo ontstaat er een risico op een onterecht beeld, dat terwijl duizenden bestuurders van ANBI's zich dagelijks als vrijwilliger inzetten voor de maatschappelijke doelstelling van deze stichtingen.³

² NRC (21.02.2025) (<https://www.nrc.nl/nieuws/2025/02/21/bas-van-der-veldt-topman-van-afas-geven-is-een-geweldig-gevoel-in-die-zin-is-het-een-egoistische-daad-a4883630>)

³ Bestuurders van een ANBI mogen geen vergoeding ontvangen voor hun werk als bestuurder, alleen een bescheiden onkostenvergoeding.

- In het rapport wordt de enorme bijdrage van ANBI's aan de versterking van de samenleving nauwelijks genoemd. Dankzij deze stichtingen zijn er musea, theaters, buurthuizen en natuurgebieden. Dankzij deze stichtingen is er baanbrekend wetenschappelijk onderzoek mogelijk, wordt er omgekeken naar jongeren, ouderen en kwetsbaren in binnen- en buitenland. En dankzij deze stichtingen krijgen heel veel mensen de kans om zichzelf uit problemen van eenzaamheid, schulden en werkloosheid te werken. Verder is er niet alleen veel aandacht in de media voor de groeiende rol van onder andere stichtingen,⁴ maar ook wetenschappelijke onderzoeken laten het belang van deze organisaties zien.⁵
- In het rapport wordt voorbijgegaan aan het bijzondere feit dat een schenker bereid is bij te dragen aan het algemeen nut door een deel van zijn vermogen beschikbaar te stellen. De schenker had deze middelen ook voor eigen doeleinden kunnen aanwenden.
- Uw ministerie heeft een regulier overleg met de FIN, waarin alles dat van belang is voor de ANBI-regeling wordt besproken. Evenwel heeft uw ministerie ons compleet overvallen met dit rapport. Pas achteraf is de FIN op de hoogte gesteld van dit onderzoek. Aangezien het rapport gedateerd is op 28 januari en gepubliceerd op 17 februari was er voldoende tijd voor overleg. Er zijn diverse analyses en voorstellen om de ANBI te versterken waar de FIN in samenwerking met het ministerie aan heeft meegewerkt. Een stevige regeling met goed toezicht is een gezamenlijk belang van het ministerie en de FIN en dat was altijd de basis van een goede werkrelatie. Wij vragen u om in het vervolg de FIN weer te informeren en in te schakelen, dat leidt tot betere analyses.

Wij zijn graag bereid om deze brief nader toe te lichten in een gesprek. Indien er zorgen zijn bij het ministerie over het functioneren van familiestichtingen met een ANBI-status, zijn wij van harte bereid om gezamenlijk deze problemen te analyseren en aan te pakken om de belangrijke bijdrage die deze stichtingen aan het algemeen belang te waarborgen en te versterken.

Alvast heel veel dank voor uw reactie, met vriendelijke groeten, namens de Vereniging van Fondsen in Nederland – FIN

Ronald van der Giessen
Voorzitter

Siep Wijsenbeek
Directeur

⁴ FD (23.02.2025) (<https://ap.lc/hRaqx>)

⁵ Geven in Nederland (<https://www.filantrpischestudies.nl/geveninnederland/onderzoek/>)